

ŠVIESA

LIEPA-RUGPIŪTIS-RUGSĖJIS

TURINYS

Nemirtingi žodžiai	34
Visuomet gyvas liaudies širdyje. A. Venclova —	35
George Bernard Shaw. Harry Raymond	38
Žibutė. Eilėraštis. V. Valsiūnienė	39
O vistiek aš karaliukas! Eil. K. Kubilinskas	40
Zigmas Angarietis-Aleksa. R. Šarmaitis	41
Gydytojo pastabos ir patarimai. Dr. J. J. Kaškiaučius	44
Tarybų Lietuvos miškai. G. Isokas	45
Literatūrinės naujienos	26
Mūsų sveikatos reikalais. Dr. J. F. Borisas	47

33
Pipras, A.
1532 Brownville Rd.

ŠVIESA

(The Light)

Political, Scientific and Literary Quarterly Magazine, published by American Lithuanian Workers Literary Association, 110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y.

Editorial Board: R. Mizara, A. Bimba,
Managing Editor—Anthony Bimba.

Subscription rates: \$1.00 a year; single copy 25c.

Entered as second class matter at the Post Office at Jamaica, New York under the Act of March 3, 1879.

Nemirtingi žodžiai

William Lloyd Garrison buvo ugningas kovotojas prieš negrų vergiją, už negrų išlaisvinimą. Jis įsteigė Bostone 1831 m. laikraštį "The Liberator." Aštrėjant santykiams tarpe vergijos priešų ir vergijos šalininkų, artėjant Civiliniam karui, 1852 metais Garrisonas sakė:

"Dabartinėje kovoje žmogaus būdo išbandymas yra lengvas ir paprastas. Tas, kuris užstoja vergo savininką, eina prieš vergą. Tas, kuris eina su vergu, yra vergo savininko priešas. Tas, kuris galvoja, kalba, veikia, vergijos klausimu, pagal tirono jausmus ir pageidavimus, daro viską palaikymui jo aukų kankinimo. Kada gi kur yra buvusi tokia tironija, kuri būtų pasigaminusi ir panaudojusi įrankius savo sunaikinimui? Arba kur ir kada prispaudėjas ir prispaustasis yra buvęs vienos nuomonės didžiųjų lygių teisių klausimu? Kas gi šiandien šneka apie neutralistinę poziciją vienos kovojančių partijų? Apie jų sutaikymą, pratęsiant kentėjimą vienos ir žiaurumą kitos? Apie abiemis patenkinančius būdus ir planus sudaužymui pačių? Tokiam pliauškalui, arba gudriam veidmainiui aš sakau, kad jis lošia rolę kvailio arba suvaikėjusio. Kas negalima yra negalima, ir siūlyti tatau nuvertimui nuo sosto neteisybės, yra niekas daugiau, kaip įžeidimas žmogaus proto. Vergijos negalima nugalėti jos užgerinimu arba nuo jos išsisukinėjimu. Jos mirimo agonija supurtys žemę ir jūras."

Heywood Broun buvo vienas iš žymiausių Amerikos kolumnistų. Jis rašinėdavo "New York Worldui". Jis buvo karštas laisvės šalininkas ir kovotojas prieš neteisybę. Kai bu-

vo sufrėmuoti ir nuteisti mirtin Sacco ir Vanzetti, jis visa energija ir gabumais stojo į kovą už jų išgelbėjimą. Savo kolumną jis panaudojo demaskavimui to baisaus suokalbio prieš tuodu darbininku. Vienoje savo kolumnų jis rašė:

"Kada pagaliau teisėjas Thayer savo plonu balsu išnešė prieš Sacco ir Vanzetti nuosprendį, viena moteriškė teismabutyje teroro apimta sušuko: 'Mirtis pasmerkė gyvybę!'"

"Tiedu vyrai Charlestowno kalėjime yra skaisčiausios asmenybės, o Vanzetti prabilo mūsų laikam nežinomu iškalbumu. Tos asmenybės yra per daug šviesios, todėl mes nuo jų užsidengiame akis ir jas sunaikiname. Mes esame negyvi, mes neturime nei jausmo, nei vaizduotės, nei troškimo kovoti už tiesą...

"Šis nuosprendis yra netikėtina brutalus', pareiškė Apsigynimo Komiteto pirminkas. Jis klysta. Verta tikėti. Jau padaryta. Ir vėl taip atsitiks, ir gėda daug platesnė, negu turi nešioti Massachusetts valstija...

"...Juokinga sakyti, kad Sacco ir Vanzetti yra grūdami į elektros kėdę. Padėtis daug blogesnė. Tai daroma apgalvotai ir šaltakraujiškai.

"Aš sakiau, kad šitie žmonės (kurie nuteisė ir pasmerkė Sacco ir Vanzetti mirtin. — Red.) ramiai sau miega. Nuo dabar mūsų pareiga priversti juos nors truputį vartytis ir raitytis. Iš milijonų lūpų turi pakilti balsas pirma, negu bus Sacco ir Vanzetti nužudymui paskirta diena. Mes turime teisę ne duoti jiems ramybės. Mes norime žinoti, mes turime žinoti — kodėl?"

ŠVIESA

The *Light*

Prenumeratos kaina: metams \$1.00

Pavienis numeris 25c.

Politikos, Mokslo, Meno ir Literatūros
Trimėnesinis žurnalas

Leidžia Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugija, 110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y.

Redakcinė komisija: R. Mizaras, A. Bimba, Atsakomingas redaktorius: A. Bimba

No. 3

Liepa-Rugpiūtis-Rugsėjis (July-August-September)

Metai XXIII

VISUOMET GYVAS LIAUDIES ŠIRDYJE

A. VENCLOVA

(P. CVIRKOS 9-OSIOMS MIRTIES METI-
NĖMS PAMINĖTI)

Petras Cvirka — vienas iš populiariausių ir mylimiausių mūsų liaudies rašytojų. Tai buvo didžiulio talento žmogus, per savo trumpą, vos trisdešimt aštuonerių metų gyvenimą suspėjęs palikti lietuvių literatūroje neišdildomą pėdsaką.

Petro Cvirkos pasaulėžiūra ir rašytojo talentas brendo Lietuvos darbo žmonių revoliucinės kovos ir Tarybų Sąjungos laimėjimų poveikyje sunkiausiu fašistinės priespaudos metu. P. Cvirka jau tada savo talentą skyrė kovai prieš fašizmą, o nuo pat Tarybų valdžios atkūrimo respublikoje jis visa siela įsijungė į Tarybų Lietuvos statybą.

P. Cvirka gimė buvusioje Kauno apskrityje, Veliuonos valsčiuje, Klangių kaime ties Nemunu 1909 metų kovo 12 dieną. P. Cvirkos vaikystė bėgo Nemuno pakrantėse, žaidžiant ir draugaujant su kaimo vaikais, ir gimtojo krašto valstiečių gyvenimas, sodri veliuniškių kalba, panemunių peizažas vėliau rado gyvą atspindį rašytojo kūryboje.

Baigęs Veliuonos pradžios mokyklą, P. Cvirka įstojo į Vilkijos progimnaziją. Mokslo sąlygos buvo labai sunkios: tėvai neturtingi, šeima didelė. Mokydamasis Vilkijos progim-

nazijoje, Petras kenčia alkį ir šaltį. Jaunuolis kreipia į save mokytojų ir draugų dėmesį gabumais pašybai ir rašomiesiems darbams. Tai sąmojingas ir žvitrus vaikas, nepaprastas pokštininkas, juokdarys, įvairiausių mokyklinių pramogų organizatorius, tiesiog kunkuliuojąs energija, išdaigomis ir sąmojais.

P. Cvirka, jausdamas palinkimą vaizduojamam menui, 1926 metų rudenį atvyksta į Kauną ir įstoja į Meno mokyklą.

Jau iš Vilkijos jis atvyksta apsisprendęs ateistas. Vargingas gyvenimas "Žiburėlio" bendrabutyje ir neapykanta fašistiniam režimui, sukausčiusiam Lietuvos gyvenimą, kuris vyrauja didelėje daugumoje bendrabučio gyventojų, stipriai veikia ir P. Cvirką. Jisai darosi aistringas fašizmo ir klerikalizmo priešas.

Bendrabučio draugų padedamas, devyniolikos metų jaunuolis P. Cvirka 1928 metais išleidžia pirmąjį savo eilėraščių rinkinį — "Pirmosios mišios." Rinkinį fašistinė cenzūra konfiskuoja dėl jo antiklerikalinių ir socialinio protesto motyvų. Tačiau dalis knygos egzempliorių slapta išnešama iš spaustuvės. Jie sklinda skaitytojų tarpe Kaune, atkreipdami pažangiosios visuomenės dėmesį į ligi tol mažai težinomą jauną autorių. Neužilgo P. Cvirka galutinai pereina į prozą. Jo sod-

ria, liaudiška kalba parašyti apsakymėliai daugiausia vargingųjų valstiečių gyvenimo temomis ima rodytis Kauno laikraščiuose.

Plačiuose lietuvių liaudies sluoksniuose vis ryškesnės darosi opozicinės, antifašistinės nuotaikos. Priešingas fašizmui nuotaikas mėgino išreikšti ir literatūrinė „Trečio fronto“ grupė, susikūrusi 1930 m. P. Cvirka buvo vienas aktyviausių „Trečio fronto“ bendradarbių. Jis išspausdino čia keletą revoliucinių eilėraščių ir nebaigto romano „Nemunas žydi“ pradžią.

Per varganą srietą beeidams, sūnus
Pamatė, kad reik agituot: —
Ponus nuversti, dalyti dvarus,
Reik viską biedniems atiduot, —

savo eilėraštyje „Sūnaus agitatoriaus dalia“ jau tuo metu rašė P. Cvirka, išreikšdamas revoliucingiausių Lietuvos liaudies sluoksnių troškimus ir svajones.

1930 metų pavasarį išeina iš spaudos pirmasis P. Cvirkos apsakymų rinkinys „Saulėlydis Nykos valščiui“. Vaizduodamas daugiausia vargingųjų valstiečių gyvenimą, lyriškuose apsakymėliuose rašytojas atskleidė ne vieną socialinės nelygybės buržuazinėje Lietuvoje ir vargingųjų valstiečių skurdo bei išnaudojimo paveikslą. Knyga turėjo didelį pasisekimą ir ypač pažangiosios Lietuvos visuomenės tarpe labai išpopuliarino P. Cvirkos vardą. Didelis pirmosios prozos knygos pasisekimas, matyti, galutinai apsprendė P. Cvirkos kaip rašytojo kelią. Nebesiblaškydamas į šalis, nesiieškodamas jokio kito darbo, nuo šiol P. Cvirka literatūrinę kūrybą renka si savo viso amžiaus pagrindine profesija.

1931 metais fašistinė cenzūra likviduoja „Trečią Frontą“.

Likvidavus pažangųjį literatūrinį „Trečio Frontą“ sąjudį, P. Cvirka, jausdamas reikalingą daugiau mokytis ir pamatyti platesnį pasaulį, gavęs „Žiburėlio“ d-jos nedidelę materialinę paramą, išvyksta į Vakarų Europą. Kurį laiką jis gyvena Paryžiuje, dažnai badaudamas, nes „Žiburėlio“ teikiama parama buvo pernelyg menka. Jis mokosi prancūzų kalbos, studijuoja tenykštį gyvenimą, literatūrą ir meną.

Grįžęs iš Paryžiaus, P. Cvirka gauna mažutį kambarėlį Kaune, Donelaičio gatvės na-

mų rūsyje. Kambarėlis panašus į kalėjimo kamerą, netgi langas su grotomis. Čia P. Cvirka įvykdo jau „Trečio Fronto“ laikais kilusį sumanymą — parašo dviejų tomų romaną „Franką Kruką“ (1934 m.), satyriškai pavaizduodamas jame lietuvių emigrantą biznierių kapitalistinėje Amerikoje Praną Kriukelį ir (antrajame romano tome) duodamas platų satyrinį buržuazinės Lietuvos apskrities miesto gyvenimo paveikslą.

PETRAS CVIRKA (1909-1947)

Tuo metu P. Cvirka ima pasireikšti ir kaip jaunuomenės bei vaikų rašytojas, išleisdamas pirmąsias savo knygas jaunuomenei — „Rai niukus“ ir „Lapę karalienę“.

1936 m. pavasarį su rašytojų ir dailininkų grupe P. Cvirka pirmą kartą patenka į Tarybų Sąjungą ir aplanko Leningradą bei Maskvą. Jis susipažįsta ir susidraugauja su kai kuriais tarybiniais rusų rašytojais. Savo akimis jis mato tą naują gyvenimą, kurį su didžiule

meile ir pasiaukojimu stato milijonai Tarybų Sąjungos darbo žmonių. Šis trumpas, vos porą savaitių trukęs atsilankymas Tarybų Sąjungoje P. Cvirką priverčia galutinai apsispręsti. Visos jauno rašytojo simpatijos krypta į Tarybų Sąjungos pusę. Su meile ir susižavėjimu jis kalba apie Tarybų Sąjungą grįžęs namo, jis darosi vienas karščiausių Tarybų Sąjungos laimėjimų propaguotoju Lietuvoje.

1935—1940 metais, gyvendamas Aukštojoje Fredoje, P. Cvirka išvysto didelę literatūrinę veiklą. Jo rašytojo talentas galutinai subręsta ir išsiskleidžia. Jis baigia rašyti reikšmingiausią savo romaną „Žemę maitintoją“ (1935 m.), apie kurį galvojo ir kuriam medžiagą rinko dar prieš parašydamas „Franką Kruką“. Į romaną jis įdėda daug tų neturtinųjų Lietuvos valstiečių gyvenimo vaizdų, kuriuos pats buvo giliai išgyvenęs. Jis įdėda į jį ir didžiąją mūsų darbo valstiečių svajonę — pertvarkyti savo gyvenimą teisingesniais pagrindais, be ežių, be amžinų rietenų, neišbrendamo vargo ir išnaudojimo. „Žemę maitintoja“ — vienas pirmųjų lietuvių literatūroje kūrinį, parašytą socialinio realizmo metodu.

Gyvendamas Aukštojoje Fredoje, P. Cvirka taip pat parašo apsakymus jaunuomenei — „Cukriniai avinėliai“ (1935 m.), romaną „Meisteris ir sūnus“ (1936 m.) ir apsakymų knygą „Kasdienės istorijos“ (1938 m.), o taip pat keletą knygų vaikams. Metai, išgyventi Aukštojoje Fredoje, buvo vienas vaisingiausių Petro Cvirkos kūrybos periodų.

Visa savo didžiule energija, visu savo sielos karščiu 1940 metais P. Cvirka įsijungia į naujosios, tarybinės Lietuvos kūrybą. Šiuo metu jisai įstoja į Lietuvos Komunistų partiją.

1941 m. birželio mėnesį hitlerinės Vokietijos klastingai pradėtas karas, kaip kruvina naktis užgriuvęs Lietuvą, P. Cvirką atplėšia nuo gimtosios žemės. Karo metu P. Cvirka, ypač gyvendamas Maskvoje, vėl pasireiškia gausia literatūrine kūryba. Jo raštai kupini aistringos tėvynės meilės ir neapykantos priešui, daug padeda tiek Lietuviškojo junginio kariams, tiek okupuotos Lietuvos partiza-

nams, įkvėpdami juos šventajai kovai prieš fašistinius grobikus.

Dar teberūkstant Vilniaus griuvėsiams, 1944 m. liepos viduryje P. Cvirka jau atva duotame Vilniuje. Rašytojas, matydamas, kiek daug aplinkui darbo, iš karto visa savo energija įsijungia į karo sugriauto gimtojo krašto atstatymą.

Daug laiko ir energijos skirdamas Tarybų Lietuvos rašytojų organizavimui ir idėjiniam auklėjimui, P. Cvirka ir šiuo metu dirba literatūros darbą. Pokarinės Lietuvos gyvenimo temomis jis parašo paskutiniuosius savo apsakymus — „Deputatas“, „Brolybės sėkla“, „Pabučiavimas“, „Daina“ ir apybraižų knygą „Gruzijos širdis“. Jau po autoriaus mirties (1948 m.) išeina jo paruoštas rinkinys „Nemuno šalies pasakos“. Paskutiniaisiais savo gyvenimo metais Petras Cvirka parašo eilę kovingų straipsnių, nukreiptų prieš didžiausius Lietuvos darbo žmonių priešus — buržuazinius nacionalistus. Jis taip pat pradeda rašyti romaną kovos prieš buržuazinius nacionalistus tema, vardu „Upė negrižta“. Deja, šio romano autorius ligi mirties tesuspėjo parašyti pačią pradžią.

Ligi pačios paskutinės savo gyvenimo dienos P. Cvirka, negailėdamas nei jėgų, nei sveikatos, savo talentinga plunksna ir gyvu žodžiu dirbo mūsų liaudies gerovei. Netikėtai jis mirė Vilniuje 1947 metų gegužės 2 dieną. Tikrai po mirties paaiškėjo, kad jau ilgesnį laiką velionis sirgo aštria širdies indų skleroze.

—:—

P. Cvirka buvo karštas tarybinės Tėvynės patriotas. Giliai mylėdamas laisvę, jis visa siela neapkentė kapitalistinės ir fašistinės priespaudos. Supratęs istorijos eigos linkmę, įsitikinęs, kad tarybinis kelias Lietuvai atskleidžia neužmatomus nuolatinio kilimo ir suklestėjimo akiračius, P. Cvirka savo nepaprastai talentingu prozaiko, publicisto ir kalbėtojo žodžiu labai daug prisidėjo prie Tarybų Lietuvos socialistinių laimėjimų įtvirtinimo.

Savo gyvenimu ir raštais P. Cvirka lietuvių jaunimui paliko puikų pavyzdį, kaip reikia tarnauti savo liaudžiai. Atkakliai dirb-

(Tęsa ant 48-to pusl.)

George Bernard Shaw

HARRY RAYMOND

(Pirmą šimtmetinę jo gimtadienio sukaktį minint)

Šių metų liepos 26 dieną sukako šimtas metų nuo gimimo garsiojo anglų rašytojo George Bernard Shaw. Jis mirė 1950 metų lapkričio 1 d., turėdamas 94 metus amžiaus.

Shaw yra miręs. Tačiau, per šią šimtmetinę sukaktį ir per sekančius žmonijos kovų metus už šviesesnį pasaulį, G. B. Shaw, kaip ir francūzų rašytojas Voltaire, savo išmintimi ir sumanumu švies padanges. Jo darbais pasiliks gyva jėga daugelyje laukų: teatre, muzikoje, ekonomijoje, politikoje, filosofijoje, etikoje, humanistinėse pastangose.

Shaw daugiausia užsitarnauja pagarbos už savo darbą, kaip dramaturgas. Jis daugiau, negu kas kitas, yra atsakingas už iškėlimą anglų kalbos teatro dailės į naujas aukštumas 19-ojo šimtmečio pabaigoje ir mūsų 20-ame šimtmečiuje.

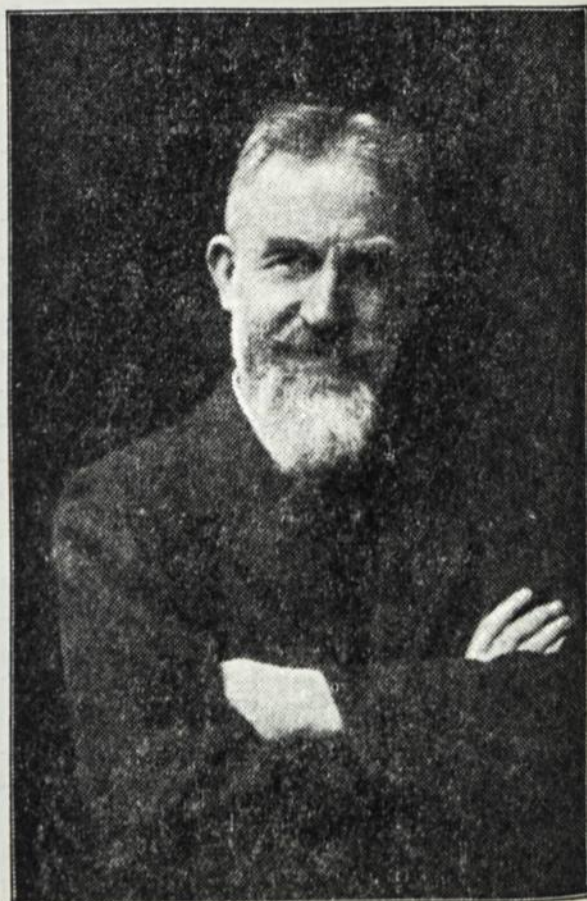
Shaw buvo dramaturgas Shakespearo aukščio. Kaip ir Shakespeare, jis buvo tų laikų dramatiškas chronologas ir baudėjas. Jis dramatinizavo kiekvieną žmonijos problemą, vietinius, tautinius ir tarptautinius prieštaravimus, santykius tarp žmonių, tarp vyrų ir moterų. Jo vaidinimai analizuoja žmonijos siekimus visose srityse. Juose, kaip kad senoje "Widowers' Houses" pjesėje, jūs galite rasti klasių susikirtimą moderniškoje visuomenėje.

Visoje jo teatru skiriamose literatūroje yra viena tema: socializmas ir po to komunizmas yra žmonijos išganymas.

Bet Shaw buvo ne vien už socializmą agitatorius ir propagandistas. Jis taipgi buvo įžymus linksminotojas. Jumoras buvo jo gyvenimo poezija, jo būdo žiedas.

Tik vieną sykį jis lankėsi Jungtinėse Valstijose. Tai buvo 1933 metais, kuomet, baigdamas apie pasaulį kelionę, jis kalbėjo didžiulei publikai Metropolitan Opera salėje. Jis skubiai tą naktį išėjo į estrados centrą ir peržvelgęs iki galerijos viršaus, pradėjo savo kalbą: "Aš turiu nenugalimą norą dainuoti".

"Aš visada nemielaširdingai atakavau finansinius magnatus ir visą finansinę sistemą", vėliau jis prisiminė piešdamas New Yorko atsitikimą, "ir vėliau buvau informuotas, kad visas būrys už mano nugaros ant

GEORGE BERNARD SHAW (1856-1950)

platformos sėdinčių ponų susidėjo išimtinai iš finansinių magnatų".

Nors Shaw rodė didžiulį susidomėjimą visu amerikiniu gyvenimu ir parašė pjesę "The Devil's Disciple", geriausią scenos veiklą apie Amerikos Revoliuciją, tačiau jo viešas atsinešimas link amerikiečių nebuvo meilus. Štai ką jis apie mus yra pasakęs:

"Kad sukelti godų jų žingeidumą, žymią jų pagarbą ir nemirštantį jų pasišventimą, rei-

kie tik juos pastatyti visos žmonijos pajaukai. Dickens ant visados patraukė juos savo pusėn negailestingai vadindamas tipiškus amerikiečius vėjamaisiais, sukčiais ir galvažudžiais... Aš pats visada buvau atsargus pasakyti prielankų Jungtinėms Valstijoms žodį. Aš pajaukiau jos gyventojus kaip kaimiečius. Aš vadinau šimtaprocentinius amerikiečius 99 procentiniais idijotais. Ir jie mane gerbia”.

Bet Shaw turėjo didžiulį amerikiečių draugų skaičių. Ir kai jie pastebėdavo jam, kaip jis kalba apie amerikiečius, tada jis nurodavo, kad amerikiečiai pasilieka pavyzdžiu visoms tautoms, kurios savo namų nesutvarko. Jis pastebėdavo, kad amerikiečiai neturėtų tikėti, kad tik jie vieni visame pasaulyje kvailiai.

Politikoje Shaw buvo socialistas. Jis perskaitė Karolio Markso “Kapitalą” Britanijos Muziejuje ir tada pareiškė, kad toji knyga “padarė iš manęs žmogų su tam tikrais pasauliniais reikalais”. Tuo metu buvo Anglijoje keletas socialistinių grupių, tai Shaw prisidėjo prie Beatrice ir Sidney Webb, H.G. Wells ir Henry Mayers Hyndman sukurtos Fabijonų Draugijos, — socialistinės vidurinės klasės grupės, kuri priėmė tūlus, bet atmetė daugelį marksistinių principų.

Shaw pasidarė įtakingiausia toje Fabijonų grupėje figura, parašė jai programą, duodavo lekcijas ir vienu syk debatavo su Fredriku Engelsu nuo vienos platformos. Bet jis iš Engelson daug pasimokė ir rašydamas “Widowers’ Houses”, žymiai rėmėsi Engelson “Butų klausimu” brošiūra.

Leninas yra pasakęs apie Shaw, kad “geras žmogus paskendo tarp fabijonų”.

Bet kai bolševikai paėmė Rusijoje viršų ir pradėjo steigti socialistinę santvarką, Shaw buvo vienas pirmųjų pasveikinti revoliuciją asmenišku Leninui laiškui su dovanomis, pasiųsdamas jam visas savo iki to laiko išleistą knygas.

Iki pat mirties Shaw pasiliko tvirtas Tarybų Sąjungos draugas. Vėliausiais metais jis viešai pasiskelbė esąs komunistu.

Shaw, virš visko, buvo taikos žmogus. Jo pažvalgos karo ir taikos klausimais randasi visuose jo raštuose. Bet daugiausia jis pa-

smerkia karų ruošėjus savo pjesės “Hearth-break House” įvade.

1919 metų birželyje, tuojau po pirmojo pasaulinio karo pabaigos, Shaw rašė, kad karo laimėtojai “jau skubiai dedasi tuos pačius reikius ant savęs, kuriuos nuėmė nuo pralaimėjusių šanarių”.

Nepaisant kokiuo klausimu Shaw rašė, vienokiu ar kitokiu būdu jis susiejo su teatru. Jo kritika prastam vaidinimui jaučiama su eksploduojančia jėga, jis nerodė pasigailėjimo blogo teatro perstatytojams.

“Aš nekenčiu vaidintojų, kurie žemina didžiulius dailės darbus”, jis rašo. “Aš laikiu jų sunaikinimo: jei mano kritika galėtų pavirsti degančiais perkūnais, nei viena apdraudus kompanija nenorėtų apdrausti tokių dainininkų, operos namo ar koncerto salės mano apygardoje. Bet aš didelę pagarbą reiškiu tiems artistams, kurie realizuoja man didelio darbo vertę.”.

Tą kritiką, kurią jis kitiems skiria, taipgi skiria ir savo raštams.

Pasaulis turėjo šimtą Shaw metų. Ir jo ugninė plunksna neš ir toliau šviesą į ignoracijos ir priespaudos aptemdytas sritis.

Žibutė

Bet žibutė, kaip matai,

šalčių lyg nebūta,—

Dar vėsoka. Dar ledai

Plaukia lytis upeliu ...

Saulėn pasikėlė.

Žeme, sveikinu tave,

Motinėlė mano.

Sniegas drumzlina srove

Virkdo viršūnėlė,

Dingo, nusroveno.

Iš po sniego daigelių

Kalasi žibutė.

Vėlei tu naši, jauna,

Gėlėmis nusėta,

O žibutė, kaip diena,

Kaip daina poeto,

Prasiveržus pro nagus

smurto ir apgaulės,

Trokšta vieno, kad žmogus

Veržtųsi į saulę.

V. Valsiūnienė.

O VISTIEK AŠ KARALIUKAS!

KOSTAS KUBILINSKAS

(Liaudies Pasaka)

Stovi ažuolas šile.
Tupi varnas ažuole,
Gurklį pučia, kaklą lenkia
Ir dudučiui varnas krankia:
"R-rinks karr-ralių!
R-rinks karr-ralių! —
Iš apuokų, iš miegalių..."
O dudutis su kuodu
Varnui suokia: "Dū-dū-dū...
Ką tu kranksi, ką tu kranksi,
Paikas varne, juodaplunksni!
Niekas nerenka karalių
Iš apuokų, iš miegalių..." —
Šarka eglėje pakirdo,
Varno ištarmę išgirdo
Ir kad ims per mišką lėkt,
Ir kad ims garsiausiai rėkt.
"Ei, kikiliai laibakojai!
Ei, dagiliai basakojai!
Varnos, kuosas ir čiurliai,
Giesmininkai ir krankliai, —
Kas iš krūmų, kas iš palių, —
Lėkit! Rinksimė karalių!"
Ir iš miško susirinko
Visas pulkas giesmininkų:
Kas giedojo, kas dainavo,
Kas dūdelėmis ripavo...
"Ša! — suriko naras, —
Jau atvyko didis aras.
Pasiklausim to erelio,
Kaip mes rinksime karalių..." —
"Žalio miško giesmininkai! —
Tarė aras iškilmingai, —
Kas aukščiausiai iš visų
Pasikels už debesų —
Bus karalius prakilnus...
Na, tai miklinkit sparnus!" —
Ir, palikę melsvą šilą,
Į padangę paukščiai kyla,
Tik neužauga nykštukas
Vogčiomis prie aro sukas
Ir, palindęs po sparnu,
Drąsiai kyla virš kalnų.
Išta kielė ir zylutė,

Dagiliukas ir gegutė,
Varna, šarka ir pelėda
Atgalios į mišką sėda.
Vėtros užia, vėtros siaučia...
Aras nieko nebejučia,
Neša suktąjį nykštuką
Ir devintą ratą suka.
Ligi saulės arą didį
Vienas sakalas telydi,
Bet ir jis pailsęs taria:
"Tu karalius, didis are!
Tu aukščiausiai iš visų
Pakilai už debesų. . ."
"Ne! — atsiliepė nykštukas, —
Aš — karalius-karaliukas!
Aš aukščiausiai iš visų
Pakilau už debesų..."
Tai pasakęs — purpt ir lekia
Per padangę mėlynakę...
Didis aras nususuko
Nuo neužaugos nykštuko
Ir į šilą pro medžius
Nusileido pas paukščius.
Ten apsakė skriaudą savo —
Kaip nykštukas jį apgavo...
Miško paukščiai kad supyko
Ant nykštuko apgaviko
Ir visi nykštuką puolė:
"Ak, tu šelmi, pavyduoli,
Mes tavęs nekarūnuosim!
Mes karūnos tau neduosim!"
"O vis tiek aš karaliukas!" —
Čirškia priešgina nykštukas.
Būtų paukščiai jį sugavę,
Bet nykštukas — šmurkšt į drevenę.
Ką daryti? Paukščiai lekia
Pas pelėdą išpūstakę,
Ją ant stuobrio pasodina,
Drevenę saugot įgraudina,
Kad nykštukas neišlįstų
Ir į krūmus nenuskristų...
Ta pelėda — kaip pelėda:
Ant sausuosio atsisėda,
Gungso, gungso, atsidusta,
Užsimerkia ir... užsnūsta.
(Tąsa ant 48-to pusl.)

Zigmas Angarietis-Aleksa

R. ŠARMAITIS

(74-ųjų gimimo metinių proga)

Revoliucinėje Lietuvos darbo žmonių išsižadavimo kovoje, marksizmo-leninizmo idėjų skleidėjų mūsų krašte eilėse įžymią vietą užima Zigmas Aleksa-Angarietis. Tai buvo vienas iš pirmųjų Lietuvos bolševikų, dar iki Spalio revoliucijos pradėjusių kovoti prieš oportunistus Lietuvos darbininkų judėjime, už lenininio tipo marksistinės darbininkų partijos sukūrimą mūsų krašte.

ZIGMAS ANGARIETIS (1882-1940)

Z. Aleksa gimė 1882 m. birželio 13 d. Vilkaviškio apskrities Obelupių kaime, pasiturinčioje šeimoje. Z. Aleksa mokėsi Marijampolės gimnazijoje. Po to jis 1902 m. nuvyko mokytis į Varšuvos veterinarijos institutą, iš kur už dalyvavimą antikarinėje studentų demonstracijoje 1904 m. pabaigoje buvo pašalintas.

Dar besimokydamas gimnazijoje, Z. Aleksa pradėjo susipažinti su K. Markso ir F. Engel-

so raštais; Varšuvoje jau artimai bendravo su socialistinio judėjimo dalyviais, padėdamas jiems spausdinti nelegalią literatūrą. 1905—1907 metų revoliucijos Rusijoje poveikyje Z. Aleksa pradeda aktyviai dalyvauti revoliucinėje kovoje. 1906 metais įstojęs į Lietuvos socialdemokratų partiją Vilniuje, jis netrukus pasidarė vienu iš revoliucionierių profesionalų.

Kada 1905—1907 metų revoliucijos, marksizmo-leninizmo idėjų įtakoje Lietuvos socialdemokratų partijoje išryškėjo nors ir nenuosekli dar revoliucinė srovė (vadinamoji Vilniaus opozicija, atskira šiaulių socialdemokratų grupė), Z. Aleksa paremia šią srovę, 1907 m. Lietuvos socialdemokratų partijos Krokuvos suvažiavime stoja už Lietuvos socialdemokratų partijos susijungimą su Rusijos socialdemokratų darbininkų partija.

Dirbdamas nuo 1907 m. Panevėžio, o paskui Suvalkijos rajonuose, Z. Aleksa ypač daug dėmesio skyrė partinio darbo išplėtimui žemės ūkio darbininkų tarpe, jų kovos su išnaudotojais organizavimui. Tuo metu, kai Stolypino reakcijos laikotarpiu daugelis socialdemokratų pasitraukia iš partinio darbo, nueina likvidatorių keliais, Z. Aleksa atkakliai tęsia revoliucinį pagrindinį darbą, 1908 m. gruodžio mėnesį Marijampolėje pradeda leisti nelegalų lauko darbininkams skirtą laikraštėlį „Darbininkų žodis.“ Laikraštėlis ragino žemės ūkio darbininkus vystyti ne tik ekonominę, bet ir politinę kovą, informavo skaitytojus apie Rusijoje ir užsienyje vykstantį revoliucinį darbininkų judėjimą.

Caro valdžios agentai susekė Z. Aleksos veiklą. 1909 m. birželio mėnesį jis buvo Marijampolėje suimtas ir 1911 m. rudenį nuteistas 4 metams katorgos darbų.

Sėdėdamas sunkiomis sąlygomis kalėjime, Z. Aleksa parodė daug energijos ir darbštumo, bendradarbiaudamas socialdemokratinėje lietuvių spaudoje, parašydamas keletą mokslinio-tiriamąjo pobūdžio darbų, pasirod-

žiusių atskirais leidiniais 1909—1913 metais.

Būdamas kalėjime, Z. Aleksa rūpinosi ir partinio darbo, Lietuvos socialdemokratų partijos susijungimo su Rusijos socialdemokratų darbininkų partija klausimais. Viena iš savo laiškų, parašytame iš Pskovo kalėjimo maždaug 1910 m., Z. Aleksa teiravosi: Ar jau susidėta su Rusijos socialdemokratais? „Jei ne, tai kodėl? Kada susidės? Laikas būtų. Pasveikinimas tiems, kas prisideda prie darbo atgaivinimo.“

Ištremtas 1915 m. rudenį į Sibirą, Z. Aleksa susiartina su tremtiniais bolševikais, susipažįsta su lenininiais leidiniais ir jau nuo to laiko pradeda lietuvių socialdemokratinėje spaudoje populiarizuoti leninines idėjas imperialistinio karo, Trečiojo Internacionalo kūrimo klausimais. V. Kapsuko redaguojamame „Socialdemokrate“ Nr. 5 1915 m. gruodžio mėn. Z. Aleksa rašė: „Antrasis Internacionalas miręs ir nereikia jo gaivinti. Jo vietoje tegyvuoja Trečiasis, tikrai proletarų internacionalas“.

Rašydamas iš Sibiro ištremties, nuo Angaros upės straipsnius į Anglijoje, JAV ėjusius lietuvių socialistų laikraščius, Z. Aleksa pasirašinėjo juos Z. Angariečio slapyvardžiu, kuris ilgainiui tapo jo antrąja pavarde.

Atvykęs po Vasario revoliucijos į Petrogradą, Z. Angarietis įsijungė į jau pradėjusios eiti „Tiesos“ redagavimą, į bolševikų partijos lietuvių rajono veiklą. Griežtoje kovoje prieš oportunistus, siekusių nuvesti Petrogrado lietuvių rajono organizaciją senosios Lietuvos socialdemokratų partijos keliais, Z. Angariečio vadovaujami, Petrogrado lietuviai bolševikai apvalė savo organizaciją nuo menševikinių elementų. Tai padėjo greičiau sutelkti evakuotus pirmojo pasaulinio karo pradžioje į Rusijos gilumą Lietuvos darbininkus ir valstiečius aplink bolševikų partiją kovai už Tarybų valdžią, už socialistinės revoliucijos pergalę.

Z. Angarietis su patariamojo balso teise 1917 metais dalyvavo bolševikų partijos Balandžio konferencijoje, istoriniame partijos VI suvažiavime, kuris mobilizavo partiją rengti ginkluotą sukilimą, populiarizavo jų nutarimus „Tiesos“ skiltyse. Jis aktyviai dalyvavo Spalio revoliucijoje Petrograde, vyk-

dydamas įvairius partijos pavedimus ryšių srityje, malšinant junkerių sukilimą ir t. t.

Vienas iš svarbiausių lietuvių bolševikų uždavinių buvo sukurti Lietuvoje komunistines organizacijas. Be jų negalėjo būti sėkmingai vystoma kova prieš kaizerinius okupantus, pagrobusius Lietuvą dar 1915 metais, kova už Tarybų valdžią.

Spalio revoliucijos įtakoje Lietuvoje sustiprėjo revoliucinis judėjimas. Grįžę po Bresto taikos sudarymo į gimtąjį kraštą, Vasario ir Spalio revoliucijų dalyviai ir liudininkai prisideda prie marksizmo-leninizmo idėjų, Komunistų partijos idėjų paskleidimo.

Lietuvių sekcijų Centro Biuras, sudarytas prie bolševikų partijos CK dar 1917 m. spalio mėnesį, išvysto aktyvią veiklą kovoje už komunistinių organizacijų Lietuvoje sukūrimą. Centro Biuro organai „Tiesa“, „Komunistas“, redaguojami V. Kapsuko, Z. Angariečio, savo skiltyse plačiai svarsto komunistinio darbo Lietuvoje organizavimo klausimus. Centro Biuro siunčiami, į Lietuvą kartu su buvusiais karo pabėgėliais grįžta lietuviai komunistai, kurie padeda vietos revoliucionieriams kurti nelegalias komunistų kuopeles. Dirbdamas Voroneže Lietuvos reikalų komisarato spaudos skyriaus vedėju, Z. Angarietis leidžia daug brošiūrų, redaguoja savaitraštį „Komunistą“, ir visą šią literatūrą specialiu transportu arba su grįžtančiais iš evakuacijos gyventojais siunčia į Lietuvą. Z. Angariečio instruktuojami grįžta į Lietuvą partiniai darbuotojai, vežini ne tik partine literatūra, bet ir šriftu nelegaliai spaustuvei. 1918 m. spalio pradžioje sušaukiamas pirmasis Lietuvos Komunistų partijos suvažiavimas, kuris išrenka Centro Komitetą.

1918 m. lapkričio pabaigoje, RKP(b) CK siunčiami, į Vilnių atvyksta nelegaliam pagrindiniam darbui V. Kapsukas, Z. Angarietis ir eilė kitų vadovaujančių darbuotojų. V. Kapsukas ir Z. Angarietis kooptuojami į LKP CK narius.

1918 m. pabaigoje ir 1919 m. pradžioje Lietuvos darbininkai ir valstiečiai masiškai pakyla į kovą už Tarybų valdžią. Vadovaujami tik ką susikūrusios Komunistų partijos, darbininkai ir valstiečiai vijo lauk kaizerinius okupantus, jų prieglobstyje sudarytus

buržuazinius komitetus ir kūrė Darbininkų ir valstiečių tarybas. 1918 m. gruodžio 8 d. sudarytoje Lietuvos Laikinojoje revoliucinėje darbininkų ir valstiečių vyriausybėje V. Kapsukas užėmė vyriausybės pirmininko, o Z. Angarietis — vidaus reikalų komisaro postus.

Su didžiuliu entuziazmu mūsų krašto darbo žmonės stiprino Tarybų Lietuvos respubliką, žengė pirmuosius žingsnius socialistinio ūkio ir kultūros statyboje. Buvo nacionalizuoti buržuazijos turtai, dvarininkai iš dvarų išvyti, o jų žemes tvarkė dvarų darbininkų komitetai. Pirmą kartą Lietuvos istorijoje valstybinės valdžios organai ėmė ginti ne išnaudojimą, o darbo žmonių reikalus. Visame krašte buvo kuriamos darbininkų profesinės sąjungos, vyko gausūs mitingai ir demonstracijos, ėjo darbo žmonių reikalus ginanti spauda. Visu savo revoliucinio kovotojo aistringumu Z. Angarietis atsideda šiam kūrybiniam darbui.

Neturėdami reikiamo patyrimo, Tarybų Lietuvos respublikos vadovai, jų tarpe ir Z. Angarietis, 1919 metais padarė ir klaidų, susijusių su darbininkų ir valstiečių sąjungos stiprinimo uždavinių nepakankamu vertinimu. Tai buvo anais laikais būdinga daugeliui Vakarų rajonų komunistų, ne tik mūsų šalyje, bet ir Lenkijoje, Vokietijoje, Vengrijoje. Padarytos klaidos žemės klausimu, kaip ir pasisakymas prieš Bresto taiką, paties Z. Angariečio ir V. Kapsuko buvo savo metu išnagrinėta jų pačių raštuose.

Dėl užsienio interventų ir vietos kontrrevoliucionierių ginkluotų jėgų persvaros, 1919 m. Tarybų Lietuvos respublika buvo pasmaugta. Kaip Tarybinės vyriausybės ir Komunistų partijos ypatingasis įgaliotinis, Z. Angarietis kurį laiką dirbo Daugpilyje, organizuodamas partinių organizacijų atkūrimą, jų darbo išvystymą baltųjų užimtuose rajonuose. Vėliau jis pasitraukė į Smolenską ir partijos pavedimu dirbo "Komunisto" redaktorium, vadovavo partinei leidyklai, buvo LKP Užsienio Biuro sekretorium. Nuo 1922 metų rudens Z. Angarietis gyveno Maskvoje, dirbdamas kaip LKP CK narys, kaip LKP atstovas prie Komunistų Internacionalo Vykdomo-

jo Komiteto. Svarbią vietą jis užėmė ir tarptautiniame darbininkų judėjime, 1926-1935 metų laikotarpiu eidamas Internacionalinės Kontrolinės Komisijos prie Kominterno Vykdomojo Komiteto sekretoriaus pareigas.

Visa Lietuvos Komunistų partijos veikla, nuo pat jos susikūrimo, yra glaudžiai susijusi su Z. Angariečio vardu. Z. Angarietis, kaip ir V. Kapsukas, buvo vienas iš veikliausių jos organizatorių ir vadovų. Visą savo sugebėjimą ir energiją Z. Angarietis paskyrė LKP stiprinimui, jos eilių bolševizavimui.

Stovėdamas beveik dvidešimt metų LKP priešakyje, dirbdamas ranka rankon su V. Kapsuku, Karoliu Požėla ir kt., Z. Angarietis puikiai pažinojo partinius kadrus, daug prisidėjo prie jų išauklėjimo nepalaužiamais revoliucionieriais. Dėstydamas partinėse mokyklose LKP istoriją, Z. Angarietis nuolat ragino savo klausytojus kruopščiai studijuoti bolševikų partijos patyrimą, marksizmo-leninizmo klasikų raštus, mokytis iš LKP patyrimo ir klaidų. LKP pagrindinio veikimo laikotarpiu Z. Angarietis daugiausia pasidarbavo, kad daugelis V. I. Lenino raštų išeitų gimtąja lietuvių kalba ir būtų plačiau prieinami Lietuvos darbo žmonėms. Jis pats savo gausiuose raštuose populiarizavo leninizmo idėjas.

Su didžiuliu atsidėjimu Z. Angarietis dirbo partinėje spaudoje. Jis redagavo "Komunistą" (1918-1932 m.), "Kibirkštį" (1924-1926 m.), "Balsą" (1928-1933 m.), "Partijos darbą" (1931-1933 m.). Ne tik jo redaguotuose periodiniuose leidiniuose, bet ir "Tiesoje", "Darbininkų atstove", "Priekale" — visuose legaliuose ir nelegaliuose LKP leidiniuose gausu Z. Angariečio straipsnių politiniais, ekonominiais, istoriniais, filosofiniais klausimais. Šiuose savo straipsniuose Z. Angarietis aistringai kovojo prieš trockininkus, zinovjevininkus, dešiniuosius, populiarizavo Tarybų Sąjungos laimėjimus, demaskavo fašistus ir jų nacionalistinę ideologiją.

Reikšmingą barą Z. Angarietis išvarė tyrinėdamas Lietuvos revoliucinio judėjimo istoriją. Dar 1921 metais išėjo iš spaudos du to-

(Tęsa ant 48-to pusl.)

Gydytojo pastabos ir patarimai

Galvos užgavimas itin dažnai turi blogas pasekmes,— pareina nuo to, kuri smegenų dalis gavo nukentėt ir nuvyto, nebeveikia. Kiek visokių paliegėlių, paralitikų, puspročių, idiotų varginasi prieglaudose, sanatorijose! Vis tai kokio smegenų bei centrinių nervų pažeidimo išdava.

Labai sunkūs gimdymai ("palagai") dažnai pažeidžia naujagimiui smegenis, ir pasčiau pasireiškia kokie apgailėtini rezultatai: paralyžiai, tūlų sąnarių nesivaldymai, silpnaprotystė, bukumai. Regis, abu tėvai jauni, sveiki, gražūs, o susilaukė apsigimėlio. Vaikas apsigimė nebesveikas. Kartais dar negimusiam kūdikiui pasitaiko užgaut galvytę: gal nėščiai moteriai teko smarkiai užsigaut, krist, stuktelt per pilvą. Kūdikis gali gimt visai negyvas, arba gali būt gyvas, bet nesveikas.

Mažam vaikui pasitaiko pargriūt, galvą sutrenkt, ir iš to susidaro paliegimai. Ir suaugusiam žmogui galvos užgavimas — rimtas daiktas.

Jei ne fizinis užgavimas ar sužalojimas, tai bakterinis smegenų pažeidimas velka paskui save ilgą ligūstumų virvę. Tokios bakterinės bei virusinės ligos, kaip kokliušas, skarlatina, vaikų paralyžius ("polio" — "anterior poliomyelitis"), net ir parazitinės ligos, kaip drugys (maliarija), sifilis neretai palieka žmogų sugadintą — fiziškai arba ir protiškai. Net ir džiovos (tuberkulozės) bakterijos kartais įsimeta į smegenų plėves ir įvyksta katastrofa.

Važiuotės nelaimingi nuotyčiai, automobilių susidaužimai pridaro visą eilę ligūstumų ir mirčių. Iš tikro, dabar važiuot su automobiliu labai rizikinga.

Trumpas poilsis — labai naudinga priemonė sveikatai palaikyti, net ir gyvenimui pailginti. Snustelėt bet kada kasdien, kada tik pagavai progą. Kad ir neilgai, nors dešimt minutėlių kokioj ramioj, nuošalioj vietoj, kad

tu būtum visai izoliuotas, atsiskyręs nuo triukšmo, nuo sutrukdytųjų. Po pusdienio kada nors toks *visiškas suliauñėjimas* tavo organizavimui daugiau gera padaro, negu galėtum įsivaizduot.

Ilgai drybsot nereikia, nes paskui jausies gal dar labiau apsunkęs. Jei atsigult, išsitiest nėra kur, tai nors ir ant stalo užsikniaubk ir paskęsk užmarštin, užhipnotizuok save. Sutramdyk bent kokią mintį, valingai išvaikyk iš galvos kokių vaizdų spiečių, kad tavo smegenys nors tą keletą minučių gautų pasilsėt, kad atsigautų ir prisikrautų tavo baterija. "*Recharge your battery*" geras posakis. Tokį trumpą poilsį galėtum ir vėl kada pakartot. Net jei ir neprisnūsi, bet tik taip sau ramiai, bemintiškai pabūsi, padarysi sau naudos. Našesnis bus paskui tau darbas, vaiskesnė nuotaika. Geras receptas bet kam.

Šundaktariai, apsimetėliai apgavikai vis taip pat tebevaro savo nešvankų biznį, kaip ir seniau. Visokiais "monais", skelbimais susigaulo lengvatikių gaujas ir šauniai verčiasi savo nelemtu verslu. Statistikų duomenys parodo, kad kasmet tūkstančiai ir tūkstančiai belaimių įsikalba sau vėžį ir gydosi visokiomis deginančiomis mostimis, tepalais, vilgymais. Apsidegina, subiaurioja kūną, skausmus kenčia — ir giriasi vėžį išdeginę, o vėžio dažniausia ten ir nebūta, bet buvo taip sau kokia odos liga.

"Duke" universitetas tyrinėjo didžiulę tokių nelaimingų aukų grupę, kurie iš tikro turėjo vėžį ir gydėsi su šundaktariais. Geras trečdalis šitokių belaimių būtų išgelbėję savo gyvastį, jei nebūtų taip ilgai užsitrukde, besigydydami apgavingais būdais. Kai vėžys pertoli nueina, tada jau galas. Jei paskubėsi laiku, tai atitinkama *operacija ir radžio bei rentgeno spindulių* vartojimas vėžį radikaliai išnaikins.

O tuo tarpu ką gi tie lengvatikiai gavo? Mirties laukia ir kenčia. Beje, daugumas be reikalo sugadino, sumaitojo nosis, ausis, lūpas ar akis su "vėžiškomis" mostimis, o vėžio gal ten ir visai nebuvo.

DR. J. J. KAŠKIAUČIUS

Tarybų Lietuvos miškai

G. ISOKAS

Neveltui žmonės nuo žilos senovės pamilo puikiasias girias ir dabar tebemini jas dainose, pasakose, patarlėse, priežodžiuose. Miškai-puikus mūsų krašto papuošalas. Vienur matai melynnojančius pušynus susimaišiusius su egle, kitur lapuočiai auga su spygliuočiais, o kartais sutinki nedidelius baltaliemenius beržynelius. Pavasarį užkukuoja gegutė, vasarą knibžda uogautojai, grybautojai, turistai, rudenį — byrančiais lapais miškas palydi išlekiančius paukščius, o žiemą baltai išsidabinusios eglutės visus vilioja užėti, paklausti šio ošimo, pasidžiaugti gimtuoju kampeliu.

Beveik vieną penktadalį viso Lietuvos ploto užima miškai. Varėnos, Jurbarko, Kazlų Rūdos ir Švenčionėlių rajonai yra miškingiausi. Miškai čia užima nuo trečdalis iki pusės teritorijos.

Biržų giria — viena didžiausių. Jos plotas siekia 14 tūkstančių hektarų. Čia vyrauja eglė su lapuočiais.

Alytaus rajone išsidriekęs garsusis Punios šilas. Derlingi Nemuno užliejami dirvožemiai tinkami daugumos medžių ir krūmų veislėms augti. Čia bujoja našiausi respublikos medynai. Viena eglė čia aukščiausia, ji pasiekė net 42 metrus. Šiame rajone — Vidgirio miške — yra išlikęs maumedynas. Naturalūs maumedynai siekia 30 metrų aukštį.

Seniau Lietuvoje augo nemaža ąžuolynų. Apie tai liudija išlikę atskiri medžiai. Kėdainių miškų ūkyje Josvainių girininkijoje, šavarų miške stovi apie 600 metų ąžuolas. Jo liemenį tegali apimti penki žmonės, susikabinę rankomis. Medį nupiovus, galima pagaminti apie 40 ktm. miško medžiagos. Žmonės pasakoja, kad 1863 m. Muravjovo Koriko įsakymu čia buvo kariami sukilėliai. Vėliau miškas, kaip ir dauguma kitų, pasipelnymo tikslais ponų buvo be jokios atodairos naikinamas. Nuo tu dienu prabėgo daug laiko. Dabar miškai ne tik saugojami, bet ir nauji auginami.

Pokariniais metais, atkuriant ir plečiant miškų plotą, atliktas didelis darbas. Vien 1954 metais pasodinta 18 tūkstančių, 1955 metais — 19 tūkstančių hektarų naujo miško. Vilniaus, Varėnos, Druskininkų ir kiti miškų ūkiai šiemet apsodino kiekvienas daugiau kaip po tūkstantį hektarų naujo miško. Be pušies, eglės, juodalksnio, topolio pernai pirmą kartą buvo sodinama sibirinė pušis ir mandžiūrinis riešutas.

Sparčiai atkuriami ąžuolynai. Vien pokariniais metais ąžuolų apsodinta viršum 12 tūkstančių hektarų. Įvedant ąžuolą ir kitas vertingas medžių veisles, kaip uosį, klevą, pagerinta daugiau kaip 10 tūkstančių hektarų anksčiau buvusių menkaverčių medynų. Kartu su ąžuolu sėkmingai auginamas maumedis. Iš viso per pokarinius metus apsodinta daugiau kaip 170 tūkstančių hektarų naujo miško.

Atskiri miškų ūkiai pasiekė gerus rezultatus augindami miškų kultūras. Nemenčinės miškų ūkyje pasodinti medeliai kasmet labai gerai prigyja. Moka auginti medelius ir to paties miškų ūkio Bezdonių ir Varnėnų girininkijos. Miškų ūkis ir eilė darbuotojų du metus iš eilės dalyvavo Visasąjunginėje žemės ūkio parodoje. Miškų ūkis šiemet apdovanotas antrojo laipsnio diplomu.

Kuršių Neringoje kadaise lekiojo smėlys, užnešdamas žmonių trobas, kiemus. Tarybiniais metais čia ypač smarkiai imtasi darbo. Auginant kalninę pušį, per penkerius metus sustiprinta apie 400 hektarų judančių smėlynų. Dabar auginama paprastoji pušis ir lapuočiai.

Daugiau kaip 40 procentų dabar Lietuvoje augančių medžių veislių sudaro pušys. Toliau seka eglė — 27 procentai. Iš lapuočių daugiausia paplitę beržas, drebulė ir juodalksnis. Tik 1 procentą visų miškų sudaro ąžuolynai.

Miškai supa Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Pa-

nevėžio ir kitus miestus, driekiasi Nemuno, Neries, Nevėžio, šventosios upių krantais. Čia vykdomi tik sanitariniai miško kirtimai. Kovojama su kenkėjų išplitimu.

Kurortiniai miškai supa Druskininkų, Kulautuvos, Birštono sanatorijas. Sausi pušynai — mėgstamos poilsiautojų vietos. Daug darbo žmonių čia praleidžia vasaros atostogas.

Miškai — miesto ir kaimo želdinių bazė. Lietuvos miškai ne tik puošia kraštą ir kelia darbo žmonių sveikatingumą, bet duoda taip pat statybinės medžiagos. Iš eglės gaminamos popiermalkės. Ažuolas, uosis, guobos panaudojami baldų pramonei. Vilniaus, Jonavos, Šiaulių, Ukmergės baldų fabrikuose išleidžiama produkcija žinoma visoje šalyje.

Miškai priglaudžia ir išmaitina žvėris, paukščius. Tai neįkainojamas liaudies turtas.

Literatūrinės naujienos

Visiems Lietuvių Literatūros Draugijos nariams jau žinoma, jog mūsų 62-uju leidiniu bus seno veikėjo ir žurnalisto Leono Pruseikos atsiminimai. Šiuo tarpu veikalas randasi spaustuvėje. Tikimasi, kad knyga pasirodys labai artimoje ateityje.

Tikimės, kad visi Draugijos nariai be delsimo pasimokės šių metų duokles, nes tik gerame stovyje nariai gaus knygą veltui.

—:—

Mums visiems džiugu, kad Lietuvos Grožinės literatūros leidykla mojosi išleisti mūsų įžymaus veikėjo, žurnalisto ir rašytojo Rojaus Mizaros apysakas. Jau yra išleistos keturios: "Povilas Jurka", "Ūkanos", "Mortos Vilkenės divorsas" ir "Kelias į laimę". Veikalai išleisti dideliu tiražu ir, sprendžiant iš tilpusių Lietuvos spaudoje recenzijų, juos Lietuvos žmonės skaito su dideliu pamėgimu.

Be to, iš vėliausių pranešimų sužinome, kad apysaka "Mortos Vilkenės divorsas" jau išversta į rusų kalbą ir bus išleista. Tai reiškia, kad šis mūsų rašytojo kūrinys pasieks plačiausias mases visoje Tarybų Sąjungoje.

Labai galimas daiktas, kad ir kai kurios kitos jo apysakos bus išverstos į rusų ir kitas tos didžiosios socialistinės šalies kalbas.

Svarbu ir tas, kad Lietuvoje tapo išleistas Lumbio (Bulio) karikatūrų albumas. Taip pat turįs didelio pasisekimo Lietuvos skaitytojuose.

—:—

Lietuvių Meno Sąjunga jau išleido Jono Vilkelio-Bijūno eilėraščių rinkinį. Rinkinio pavadinimas: "Gyvenimo sūkurių". Knyga tikrai 120 puslapių, bet joje telpa gana daug rinktinių šio poeto eilėraščių. Technika gera. Prie leidinio pajvairinimo prisideda dailininkės May Stevens-Baranikienės iliustracijos.

Tikimės, kad su laiku šviesos skaitytojai bus plačiau supažindinti su šio rinkinio turiniu ir poeto Vilkelio pastangomis poezija prikelti mūsų brolių darbo lietuvių į kovą už gražesnę ir šviesesnę rytojų.

Jono Vilkelio poezijos rinkinys išleistas prenumeratų keliu. Knygos gale telpa prenumeratorių vardai. Tai labai įdomus sąrašas literatūrą ir apšvietą mylinčių lietuvių. Jų yra šimtai.

—:—

Dienraštis Laisvė paskelbė, kad ji, taip pat prenumeratos keliu, išleis Seno Vinco poezijos rinkinį. Tikrai sveikintinas užmojis. Reikia tikėtis, kad ir šį grožinės literatūros leidinį iš anksto užsiprenumeruos visi apšviestos skleidimu susirūpinę Amerikos lietuviai.

Dienraščio administracija žada Seno Vinco poeziją išleisti dar šį rudenį. Džiaugiasi, kad prenumeratos jau plaukia. Eilėraščiai jau paruošti spaudai.

KOVA UŽ ILGESNĮ GYVENIMĄ

DR. S. Waksman yra įsitikinęs, kad su pabaiga šio šimtmečio jau paprasta bus kalbėti apie žmogaus šimtmetinę gyvenimo sukaktį. Kovoje už ilgesnį gyvenimą, girdi, žmogui talkauja įvairūs "antibiotikai", — tokie vaistai kaip "streptomycin", "neomycin", "dihydrostreptomycin" ir kiti. Dr. Waksman pastebi, kad 1940 metais tokių vaistų gamyba siekė vos tik keletą šimtų dolerių, o šiandien jau verta arti bilijono dolerių.

Mūsų sveikatos reikalais

Dr. J. F. BORISAS

VYRŲ PROSTATIŠKA OBSTRUKCIJA

Kuomet vyrai sulaukia 50 metų amžiaus, daugelis jų pradeda jaustis, kad turi mažą bėdukę, — obstrukciją pūslėje arba "bladder-ryje". Nuo 50 metų amžiaus prostatiškų liaukų struktūra pradeda didintis. Dėl tokio didėjimo serga (po biskį) 65 procentai vyrų, sulaukusių 60 metų amžiaus. Laimė yra tame, kad ne visi jie sunkiai serga. Tikrai pasakius, tik 6 procentai jų turi sunkiai sirgti.

Vyriausia bėda yra štai kame. Prostatiškos liaukos randasi šalyje pūslės, kur pūslė atsidaro. Toje apylinkėje randasi mažytė triūbelė, užsivadina "urethra", kuri išeina iš pūslės į viršų. Didėjimas prostatiškų liaukų užkrauna-užkemša atidarymą triūbelės "urethros", ir taip įvyksta obstrukcija ant pūslės. Jeigu nesutvarkysi tokios situacijos, tai ji darysis sunkesnė.

Iš pat pradžios tokia bėda yra paprastas dalykas, nieko neskauda, ligoniai tik dažniau eina nusišlapinti, negu yra reikalinga.

Tokia tai manifestacija yra ženklas, kad pūslė netvarkiai veikia. Vėliau tokie ligoniai nakties laikotarpyje iš miego atbunda ir eina nusišlapinti. Iš pradžių ligoniai atbunda tik vieną sykį per naktį. Tačiau, kuomet prostatiškos liaukos didinasi, auga, tada tokie ligoniai turi keltis iš lovos kelis kartus per naktį.

Paprastai dienos laikotarpyje ligoniai turi dažniau eiti nusišlapinti ir kiekvieną sykį mažiau šlapumo išeina. Daugybė ligonių turi bėdos pradėti nusišlapinimo pareigą arba procesą. Šis taip vadinamas "nuisance" daug ligonių nervuoja. Visa bėda yra tame, kad pūslė neišsistūstina kaip yra reikalinga, lieka tokios šlapume medžiagos, kuri yra tiršta ir sykiu nuodinga. Vėliau tokia obstrukcija darosi didesnė, pradeda užgauti užpakalį, pasiekia inkstus, tada sudaro jau mechaniską organų bėdą. Nuodų daug atsiranda, sudaro ligą, kuri užsivadina *Uremia*.

Kol kas niekas nežino, dėl kokios priežasties pas senesnius vyrus prostatiškos liaukos

padidėja, nors yra daug spėliojimų, kad lytiški vyrų hormonai yra atsakomingi dėl sugedimo prostatiškų liaukų.

Praeityje buvo daryta daug bandymų su adata įleisti estrogeninių substancijų, ovarių ir mety testosterne liaukų, tačiau tokie hormonai sutvarko tik tokius ligonius, kurie yra tarpe 40-45 metų amžiaus.

Bėda yra su hormonais tame, kad jie yra chemikalai, kurie sutvarko tik vienos rūšies cėles, todėl tokie eksperimentai-bandymai nedavė gerų rezultatų ir pradėjo nykti. Kita, hormonai nesutraukia didėjimo prostatiškų liaukų, obstrukcija lygiai didėja taip, kaip ir jų nevartojant. Gi susitraukimas prostatiškų liaukų yra labai naudingas tokioje padėtyje.

Tada prasidėjo darymai operacijų. Chirurgas išpiauna tas dalis, kurios daro obstrukciją. Šiuo tarpu yra žinomos keturios skirtingos metodos. Pasirinkimas priklauso nuo didumo prostatiškų liaukų. Dabar urologistai gydytojai yra gerai išsilavinę visomis keturiomis metodomis. Plačiausiai yra naudojama "The Punch Operation."

Ši operacija yra tuo populiariška tarpe urologistų gydytojų ir ligonių, kad nereikalinga viršutiniškai įpjauti. Chirurgas išpiauna liaukų obstrukcijos dalį su instrumentu, kuris turi taip vadinamą "Eyepiece" viename gale, o kitame—elektrišką peilį.

Kita operacija yra daug sunkesnė ir reikalinga, kad ligonio sveikata būtų gera, ypačiai, kad gerai veiktų inkstai ("kidneys").

Taipgi šeimos gydytojas gali obstrukciją pašalinti su "Catheter," tada inkstai gauna progą atlikti savo darbą.

Gydymas gyduolėmis

Vaistinėse yra užlaikoma visokių tabliukių, pilsukių, kurių pagalba galima nuodus iš pūslės išvalyti. Tokie vaistai, kaip Aureomycin, Achromycin, Terramycin, Chloromycetin, Carbomycin, Sulfadiazine ir daugybė

įvairių "Sulfa" vaistų kombinacijų, ypatin-
gai tabliukės *Gantrisin*, kurių pagalba galima
taip vadinamą "Gram-Negative" ir "Gram-
Positive" infekcijas išgydyti be operacijų.

Reikia žinoti, kad paprastai šeimos gydy-
tojas, sulyg savo diagnoze ir patyrimu, išgy-
do daugybę sunkesnių vyrų pūslės ligų gy-
duolių pagalba, todėl yra reikalinga pirmiau-
sia su juo pasitarti.

Kodėl žmonės patys gydosi?

Vyriausia priežastis yra tame, kad kainos
ligoninėse pakilo labai aukštai. Tikrai šiur-
pai žmogų apima, kuomet turi mokėti už as-
pirino tabliukę tūlose ligoninėse nuo 25 centų
iki vieno dolerio. Gydytojų Sąjunga per savo
agentus Kongrese išleido daugybę visokių
įstatymų reikale gyduolių. Tas dalinai ap-
sunkino tokius ligonius, kurie negali užsimo-
kėti. Tame yra didžiausia bėda pats save
gydyti.

Daug randasi senesnių vaistų, kurie yra ly-
giai taip geri, kaip naujieji. Vienas drau-
gas man savo laiške išsireiškė, kad jis per
daugelį metų vartoja tabliukes Methenamine
7½ gramų stiprumo, kurios dėl jo yra rei-
kalingos ir daug gero padaro. Kitas sako,
kad tabliukės Pyridium dėl jo yra geros. Tre-
čias savo laiške pasakoja, kad jam pagelbsti
kombinacija Citrocarbonate. Ketvirtas savo
laiške nurodo, kad dėl jo pūslės geriausiai pa-
gelbsti tabliukės *Urotropin*.

Viršuje minėti vaistai yra seniau gydytojų
parašyti receptai, kurie yra užsilikę iki šių
dienų, nėra pavojingi. Tačiau šioje atominėje
gdynėje reikalinga pilnai žinoti, kodėl yra
reikalingi vienoki arba kitoki vaistai, ypatin-
gai dėl senesnių žmonių.

Zigmas Angarietis

(Tąsa nuo 41-mo pusl.)

mai Z. Angariečio knygos "Lietuvos revoliu-
cinio judėjimo ir darbininkų kovos istoriją".
1934—1935 m. partinių mokyklų reikalams
buvo rotatorium padauginta jo apie 770 ma-
šinraščio puslapių "Lietuvos Komunistų par-
tijos istorija". Eilė kitų Z. Angariečio istori-
nių raštų yra taip pat išėję atskirais lei-
diniais.

Be gausaus literatūrinio palikimo, išspaus-
dinto LKP periodinėje spaudoje, Z. Angarie-
tis paliko daugiau kaip 90 brošiūrų ir knygų.
Ne viskas šiandien iš to literatūrinio paliki-
mo yra aktualu, bet lietuvių visuomeninės
minties išvystymo istorijoje, lietuvių mark-
sistų kovoje prieš buržuazinę ideologiją, Lie-
tuvos Komunistų partijos istorijai šis paliki-
mas turi didelę vertę.

Visą savo gyvenimą paaukojęs kovai už
šviesesnę Lietuvos darbo žmonių ateitį, Z.
Angarietis nesulaukė jų pergalės dienos. Jis
mirė 1940 m. gegužės 22 d.

Petras Cvirka

(Tąsa nuo 37-to pusl.)

damas, nuolat mokydamasis, statydamas
griežtus reikalavimus sau pačiam kaip žmo-
gui, kaip rašytojui, P. Cvirka atliko didžiulės
reikšmės darbą ir mūsų liaudies širdyje pasi-
statė nenykstantį paminklą. Dar gyvas bū-
damas, P. Cvirka per gausingus savo raštų
vertimus į kitas kalbas virto rašytoju, žino-
mu ir mylimu ne tik Lietuvoje, bet ir visoje
Tarybų Sąjungoje. Šiandien P. Cvirkos raš-
tai, išversti į daugybę užsienio kalbų.

Metams slenkant, Petro Cvirkos garsas ir
šlovė mūsų liaudyje nuolat auga ir didėja, nes
jis buvo vienas tų didžiųjų mūsų tautos žmo-
nių, kuris visą stambų savo talentą, savo
sveikatą ir gyvybę ligi galo atidavė kovai dėl
mūsų liaudies laimės.

O vistiek aš karaliukas

(Tąsa nuo 40-to pusl.)

Vos nykštukas tai išvydo,
Iš drėvės ramiai išskrido
Ir aplink pelėdą sukas:
"O vis tiek aš karaliukas!"

* * *

Stovi ažuolas šile.
Tupi varnas ažuole,
Gurklį pučia, kaklą lenkia
Ir dudučiui varnas krankia:
"Kar-rr! Kas buvo, kas nutiko —
Be kar-raliaus paukščiai liko—"
Prieštarauja tik nykštukas:
"O vis tiek aš karaliukas!"